

Št. 9

V Celji, dné 15. septembra 1892

Leto I.

Ljudje — dragi kameni.

Poglejva malo, kjer demanti
V stoterih barvah se bliščé,
Kjer drago brušeni briljanti
Obdani z zlatom se iskré.

Turkizi modri, turmalini
In biseri se tu vrsté,
Topaze v čistosti rubini
Jasnó prekašati hité.

Strmé napis pa droben zraven
Oko začujeno zazrè:
Ves svit in soj ta ni naraven —
Je steklo le ne vredno vse.

Cvetkoslavič.

Biser — prijatelj.

Jaz biser sem imel prekrasen,
Sem vedno nosil ga s seboj;
Njegov je svit tako bil jasen
In kakor solnca njega soj.

Nekoč pa základ svoj sem zgubil,
Iskal sem dolgo ga zaman;
In najdem ga, ko sem ga ljubil
Tako, — a bil je ves blatan.

Držim, solzeč se, biser v roki,
S solzami brišem biser svoj, —
Pa vidim v tugi zdaj globoki
Da proč je svit in njega soj.

Cvetkoslavič

V šesti.

Humoreska. spisal R. Murnik.

I.

„Allah! V srci vžgal si čut ljubavi . . .“
(Gorazd.)

Valentin Sedlak, stud. gymn. VI. b. je slonel doma ob stari mizi in štel svoje dvojke v grškem.

„Ksenofont zadal nam je prvo, drugo pa kmalu potem pogubonosna Curtijeva slovnica. Homer, vedno bomo hvalili moža, pridobil nam je red, ki dela ozko mejo med dobrim in slabim. Saj smo pa tudi znali nemški prevod po ‚modrem prijatelju‘ skôro na pamet; da, ko bi ne bili imeli o moči in šibkosti tajinstvenih aoristov toli mitiških pojmov, dal bi nam bil grški profesor gotovo ‚hvalevredno‘.“

Kot mož, kateremu je klasiška literatura vsakdanji kruh, rabil je naš vse časti vredni šestošolec običajno ‚pluralis maiestaticus‘, kadar je govoril o svoji dragi osebi.

„Prvo šolsko nalogo,“ mrmral je dalje, „smo precej dobro prepisali od sosedu. Gospod Leskovec pa je žalibog takoj zapazil, da to zelje ni vzraslo na našem zelniku. ‚Von wannen kommt Dir diese Wissenschaft?‘“ nas je vprašal! In potem! Nikari da bi nas bil pustil sedeti poleg tovariša, od katerega bi se bili lahko še toliko naučili, človeštvu v prid in pa nam v čast, ne, trmoglavca je hotel per fas et nefas vedeti, kaj vemo mi sami. ‚Vsak záse, Bog pa za vse!‘ je dejal. No, prihodnji pot smo romali na vzvišeno mesto, na

mesto sveto, — za kateder. Spisali smo nalogo, o kateri je gospod Leskovec trdil, da kaj jednakega še ni čital. Originalno! Napravil je med vrstami in ob strani mnogo opazk in klicajev, še več pa krvavo-rudečih križev. Spodaj pa, Bog mu grehe oprôsti, zarisal je sveto, pa nesrečno številko ‚damaščenko‘ 7. Očividno ima o sklonih in časih, o grški gramatiki nazore, ki se z našimi nikakor ne strinjajo. Vender mi imamo najboljšo vest, delovali smo po notranjem prepričanju. — Ako iščemo sedaj vseh teh redov matematiško sredino, pridemo do žalostnega sklepa, da nam je ‚nezadostno‘, oziroma ‚ponavljalni izpit‘ skôro neizogiben. Ti nesreča ti!

„Bog Vam odpusti,
Modri možjé,
Vaše nauke,
Moje gorjé!“ —

Takó je modroval naš dijak. Kâr se odpró vrata in v sobico plane kakor huda ura Sedlakov drug, Ivan Kislica.

Od prve šole stanovala sta skupaj pri vdovi Barbi, prijateljici Ivanove matere. Skupaj sta hodila v šolo, skupaj oponašala drzne čine nedosežnih Indijancev po Golovci in po Tivolškem gozdu, skupaj poskušala prve cigarete. Zajedno zasačila ju je prava besnost na tuje in domače znamke, pozneje na rastline za herbarij, obadva zajedno poželjivost po mineralijah. Ves čas sta imela skupaj celo knjižnico onih toli

priljubljenih zvezkov, ki slavé z besedo in podobo slavne čine sinov delavarskih, siuških, seminolskih, komanških apaških in drugih. V šoli sedela sta drug kraj drugega in dobro se jima je godilo. Ivan je bil izvrsten grk in slab matematik, Tine pa narobe.

Ne čudi se torej, dragi bralec, ako slišiš, da sta se podpirala v prijateljski vzajemnosti pri šolskih kompozicijah in vprašanjih po svojih slabih močeh. Viri, po katerih je ta slaba povest sestavljena, nikakor ne preiskujejo, zakaj in kakó je bilo mogoče, da to združevanje, ta zloga duševnih sil prijateljev ni ugajala različnim profesorjem. Pripovedujejo samo, da učenim možem ni bilo po godu, ker oddajata soseda takó zeló jednake naloge brez svežih originalnih mislij. Razrednik, vsemogočen tiran, gojil je nado, da vtegne kar najbolje vplivati v tem oziru izpremema zraka. Presedel je tovariša. Od tega skoro zgodovinsko važnega trenutka je Ivan hudo nazadoval v koristni matematiški vedi, Tine pa je grški zvečine pozabil. Kljub nerodni ločitvi ostalo je njihovo prijateljstvo nerazrušno. Dasi sta si brzojavljala v kritičnih momentih, kar in kakor sta najbolje mogla, kazala so „pensa et compositiones“ bolj in bolj originalne, zato pa tudi nerodovitne misli.

„Servus Tine!“ hitel je Ivan Kislica. Bil je ves razgret, obraz se mu je žaril, oko lesketalo se je v mladostnem ognju. „Oj, ako bi ti vedel, kaj sem danes videl! Ko bi ti vedel! Niti misliti si ne moreš!“

„Kaj pa vender!“

„Oj, to je nepopisno, krasno, nebeško! Tine, Tine!“ kipel je Ivan in letal po sobici.

„Sedaj mi je pa dosti! Ako te je volja, povej hitro, ali pa me sploh pusti pri miru.“

Na to se postavi Ivan Kislica pred tovariša kakor junak na odru, razprostrè desnico in jo pelje počasi po zraku, levico pa pritiska tja, kjer misli, da je srcé in zapoje:

„Njo!“

„No, no!“ obrne se Tine zlovoljen od njega. „Radi kaj takega pa res ni treba tolikega hrupa in vrišča. Kolikor pomnim po svojem slabem spominu, si bil uže toliko in toliko potov zaljubljen, hm, — jaz tudi! Kaj za to?“

„Zaljubljen, praviš, zaljubljen; kako navadna beseda! Oprosti! Do sedaj sem bil parkrat, kakor veliš, zaljubljen. Ali danes, danes, ko sem videl njo!... Čakaj, da ti povem. Ker nisi hotel z menoj, šel sem dopoldne sam v ‚Zvezdo‘, poslušat nedeljsko vojaško godbo. In tam sem videl devojko, toli krasno, toli milo, toli ljubko, toli . . ., oh, rajsko bitje, gozdno vilo . . .“

„Recimo krajše: Angelja!“

„Da, tako je, angeljčka! In ta angeljček me je očaral, do smrti, do hladnega groba, na veke.“ —

„Sevé, sévé! In saecula saeculorum. To je hudo; očaran dijak! — Ljubi moj, šla bodeva letos obadva rakom žvižgat, kakor se mi vidi. Očarana bodeva obadva; tebe bode matematika vzela, mene pa junaških Helencev prečudna narečja.“

„Beži, beži; kaj meni matematika, kaj meni x in y , kaj meni ves svet

potenciran, kubiran! Ona, ona in ona!
To je moja prva potencia! — Ana ji
je ime, da ti povem . . .“

„Aha, Kresova Ana! Za njo gori
pol gimnazije; klobučki kar leté raz
glave, kadar se prikaže v obližji na-
šega poslopja.“

„No, saj pa tudi zasluži. Najlepša
je in hac lacrimarum valle'. — Ha,
ko sem zrl prvi pot v njene globoke,
črne oči, čutil sem se takoj drugega.
Zdaj umejem godbo; zdaj umejem
ptičje petje, igranje solnčnih žarkov,
umejem, nosim v srci ves univerzum,
vso harmonijo, vso —“

„Kaj praviš? Kaj govoriš? Dekla-
muješ? Thaûma idésthai! Takega te
še nisem videl.“

„Vidiš, dragi moj Tinca, danes je
vzplamtela iskrica, dosedaj v srcu
tleča, v velikansk ogenj, goreč kakor
Vezuv, moja duša mi je narasla velika,
kakor Čimboraso ali Gavrizankar ali
Mont Blanc!“

„O joj, joj, to je hudo!“

„Moja duša se ziblje v polnih,
nežnih, nepoznanih čuvstvih, in, veš,
jaz moram biti pesnik!“

Debelo pogleda Tine pesniško na-
vdahnjenega, plamtečega Kislico. Zad-
nja izjava, kategorični imperativ, ga je
osupnil. Pa le za čas.

„To je hujše in najhujše! Sicer
pa, fiat voluntas tua! Ako ti uže ne
kaže drugače, le!“ odgovori z izrazom
najhujše transcendentalne skeptike.

V tem je prinesla Barba kosilo.

II.

„Vsaka misel mi bo pesem,
Vsaka pesem bo izvrstna.“
(S. Jenko.)

Popoldne sta šla na grad. Ivan
je ves čas sanjaril.

„Ljubi Tinca“, dejal je, ko sta ko-
rakala navkreber, „daj, pomagaj mi,
da si izberem lep primeren psevdonim.
Sam ne najdem nič pravega. Nič mi
ne prija.“

„Miloslav!“ svétuje Tine.

„Ne, nič s temi ‚slavi‘. To je vsak-
danje.“

„Kisla solza!“

„Beži, kaj takega!“

„Konfucius!“

„Prosim te, svar je resna.“

„Vercingetorix je lepo ime.“

„Lepo uže, pa ‚ix‘, veš algebra,“ . . .

„No, recimo Jupiter. To si izberi!“

„Amice, to je ime, da se pravi!
Jupiter sem odslej z dušo in s telesom.“

Takó sta prišla gradu na vrh in
ogledovala mesto. Pod njima se je širil
cesarja Josipa trg.

„Vidiš,“ meni Tine ironično, „ta
prostor je kakor nalašč za spomenik.“

„Prav imaš,“ pritrjuje Kislica v
svoji nedolžnosti. Vender bi bil jaz
bolj zadovoljen s Prešernovim.“

„Kaj pa nemški trg?“

„Tudi ni napačen; toda ne, kon-
gresni trg bi mi bil najbolj po vseči.
V bližini šumljajo tajinstveno duhteče
akacije in košati kostanji, pojó tako
milo drobni ptički.

„E, saj so sami vrabci!“

„Vrabci, kaj takega! Fantazije ti
manjka in pa pesniškega čuta.“

„No, so pa same filomele.“

„Obžalujem te, Tine,“ prične Kislica, „da si tako prozajičen, da stojiš tako globoko pod menoj. Ko bi vsaj temno slutil, kaka čuvstva me navdajajo. Vidiš, tu nad nama se širi kristalno čisti, nebeški obok. Solnčni bog vodi svoj svetli voz k zatonu. Kmalu bo poljubljalo solnce s svojimi zadnjimi žarki svojo ljubico zemljo. Povsod plove duh poezije, prevéva zelene griče in holme, bujne košenice, čiste vodice, visoki vzduh, skriva se v solnčnih trakovih, v hladni senci in v skrivnostnih hostah . . . Kako čarobno se sveti tu doli križ na cerkvi svetega Miklavža. Ali ne vidiš te krasote, ali ne čutiš nikakošnega vznosa v prsih?“

„Oj, sev čutim,“ odgovori prijazno Tine in, da bi svojega druga vsaj nekoliko preveril o pristnosti svojih občutkov, zapoje veselo:

„Svetega Miklavža cérkvica.
Gor je pa naslikana mérkvica!
Ona mene gleda, jaz pa njó,
Jeza me popade, — smúk za njó!“

Kislíce pa ta pesniški polet Sedlakov niti najmenj ni potolažil, nasprotno. Toda svest si svoje duševne superijoritête je pomilovaje gledal tovariša in dejal:

„Uže vidim, žalibog, s teboj ne bo nič! Prosim te, molči! Ne mešaj prahu proze v sveti vir Hipokrene. Rajši poslušaj! — Glej tam se vije kakor srebrn trak Ljubljani in žene svoje bistre valove proti Savi.“

„No, bistra pa Ljubljani ni preveč,“ ugovarja Tine.

„Nikari me ne moti! — V daljavi sinje gore s temnimi lesovi, po katerih se igrajo krasne vile, in tamle kipi

proti nebu Šmarna gora — slovenski Parnas.“

„Malo premajhna bo,“ meni Tine. „Kaj poreče Triglav?“

„Nič ne de, majhna ni! Pesnik vidi vse bolj dovršeno, kakor je, zato pa mu je domišljija. — Cvrčki cvrčé večerno pesem . . . iz hiš se vali dim.“

„Aha, večerjo kuhajo!“

Kislíce zopet karajoče pogleda Sedlaka.

„Tega pesnik nikdar ne zine!“

„Zakaj se pa potem vali dim? Kako bi ti rekel?“

„Penatom darujejo nevredni sinovi zemlje.“

„Dobro,“ odgovori Tine. „Pojdiva! Tudi naša Barba daruje menda uže penatom. Danes je gospodov dan, bržkone bo darovala kaj boljšega kakor obligatni krompir in kislo zelje!“

Kislíce ga milo pogleda in se jezi:

„Veš, ne zamerim ti! Saj nisi ti kriv tega, da niso stale rajske vile ob tvoji zibki, kriv nisi, da ti rojenice . . .“

„Takó, drugi so krivi, prav imaš!“

Der Esel ist ein dummes Thier
Was kann der Elefant dafür?“

„Pusti take neslanosti. Ti nisi kriv, dejal sem, da ti rojenice niso položile v zibko bogatih darov, kakor na primer meni. Vender, ljubi moj, srečnega se lahko šteješ, da me poznaš, zakaj nekoliko utrinkov moje slave padlo bo tudi na tvojo nevredno glavo. V mojem životopisu, katerega se bodo učili čez toliko in toliko let srednješolci v slovstveni zgodovini na pamet, imenovan boš tudi ti kot mladostni prijatelj jednega najprvih slovenskih pesnikov!“

„Oho! — Tedaj hočeš biti tudi ti jeden najprvih slovenskih poetov! V našem razredu jih je sedaj preko dvajset.“

„Nikogar ne zavidam,“ trdi Kislica. „Živo čutim, da bom nesmrten. In dolgo potem še, ko bo bila vzplavala moja duša v vrtove večnosti,

dolgo potem bodo še čitali in prepevali moje pesmi.“

„Sama ponižnost te je, Kislica! Jaz ne segam tako visoko. He enkráteia sofrosynen en tē psyhê tiktēi.“ —

Zadovoljno je stopal ‚pesnik‘ nizdolu. Saj je imel uže psevdonim in prostor za spomenik. Kaj še treba!

(Dalje prih.)

Naj se ospè . . .

Pomladi zorne krasni čar
Na licih Ti, deklè, blišči:
In kakor solnca svetli žar
Se s Tvojih lesketà očí.

Cvetica v popji zdiš se Ti,
Ki zlati je pròbuja maj,
Ko se narava pomladí
Ter ptice vrnejo nazaj.

In s poljskih cvetov narejen
Se šopek vije Ti v laséh
In ljubko Ti igra ognjen
Nasmeh na ustnih in očeh.

Nebeški me navdaja slaj,
Ko gledam Tebe, angelj moj,
Kot da bi se prvòtni raj
Odpiral zopet pred menoju . . .

A žal, da vsikèdar ne bó
Cvetela zorna Ti pomlad,
Da vedno Ti ne bo takó
Kot zdaj srce prepolno nad!

Osul se bode cvet kedaj . . .
A naj se pestri cvet ospè,
Da le ljubezen vekomaj,

Kot je doslej, odslej cveté! —
Josip Jaklič.

N. V. Gogolj in V. A. Žukovskij.

(V spomin 40letnice njiju smrti napisal V. K. Ratimir.)

Letos je štirideset let, odkar sta umrla slavna ruska pisatelja Gogolj in Žukovskij. Ker sta ta dva pisatelja slavnoznanana po vsej Evropi, hočem pri tej priložnosti na kratko podati glav-

nejše črtice iz njiju življenja in pisateljskega delovanja tudi Slovencem.

V tem kratkem obrisu ne nameravam in ne morem pokazati čitatelju prave veličine teh pisateljev-velikanov;

to je možno razvideti šele po temeljitem proučevanju in oceni njunih spisov v posameznosti. A to stori vsakdo sam, ako se zanima za ogromno rusko slovstvo. Tu pa navedem samo one črtice o teh pisateljih, katere bi moral vedeti vsak izobražen človek, tem bolj pa Slovan.

Grški „gnôthi s'autón“ mora biti nam Slovanom vodilo, ako hočemo priti do spoštovanja samih sebe, do narodnega ponosa in s tem do narodne zmage. Toda ta „spoznavaj se sam“ ne sme ostati v ozkem okvirju posameznih narodičev slovanskih; razširiti se mora marveč na vse slovanstvo. Potem šele razvidimo, da smo duševno najbogatejši narod, da nam pa nedostaje še jedne, in to najglavnejše vezi, ako se hočemo natanko spoznati, — občeslovanskega kulturnega jezika.

Da nam je poslednji potreben kakor ribi voda, in da je za to najsposobnejši danes ruski jezik, dokazovalo se je uže od mnogih strani. Da se pa prepričamo o sposobnostih ruskega jezika, treba ga je dobro poznati, treba je še bolj poznati rusko slovstvo. A zadnje se ne dá spoznati po popačenih prevodih, bodisi uže slovanskih ali neslovanskih, temveč imeti treba izvirnikov. Po teh naj se sodi vrednost ali ničnost, prednost ali nazadnjaštvo ruske književnosti in Rusov v obče, ne pa po kakih tujih inozemskih knjižurah, v katerih pišejo najneverjetnejše reči. Žal, da mnogokrat plačano nasprotništvo zaslepi še danes toliko naobraženih ljudij in jim vzame vso razsodnost!

„Bodočnost je slovanska“, trdi se mnogokrat. Da se ta izrek res uresniči, kažejo mnogi veseli pojavi, ne toliko v političnem življenju, kakor v duševnem in književnem. Zaostali smo bili res za drugimi narodi, a napredovali smo pa potem tem hitreje, tem vspešneje. Naša slovenska književnost se je primeroma jako visoko vspela v zadnjem pol-stoletju. Istotako se je čudovito povzdignila ruska književnost, sosebno leposlovna, šele v tem stoletju. Z Aleksandrom Sergêjevičem Puškinom (1799—1837) začenja se v ruski književnosti povsem nova doba, s katero je stopila ruska književnost v krog svetovnih literatur. Mihajil Jurjevič Lermontov (1814—1841) smatra se sicer začetnikom nove, četrte dobe ruskega pesništva, a ta doba mogla bi se smatrati le nekakim nadaljevanjem Puškinove. K tej prišteva se tudi

I.

Nikolaj Vasiljevič Gogolj.

(1809—1852.)

Rodil se je N. V. Gogolj 19. marca (st. st.) l. 1809 v Soročincih (Polavske gubernije). Prvo svojo mladost je prežil doma pri svojem očetu, kateri je bil nebogata maloruski pomêšček. Prvi pouk dobil je doma, a završil je svoje studije v Nêžinskem liceji *) (1821—1828), v katerem so se poučevali večinoma gimnazijski predmeti. Za uk se je malo brigal; samo risanje mu je ugajalo.

*) Ta licej, osnovan l. 1805. vsled oporoke kneza A. A. Bezborodka v mesteci Nêžinu (Černigovske gub.), imenoval se je sprva: Гимназія высшихъ наукъ кн. Безборodka, a naposled Историко-филологическій институтъ кн. Б.

Tem bolj se je pa bavil s književnostjo. V šoli je vedno imel kako knjigo pod klopjo in čital. Sosebno proizvodi Puškina in Žukovskega so mu ugajali.

O počitnicah je bival večinoma doma. Tu je imel priložnost opazovati življenje maloruskih pomêščikov, kateri so večkrat bivali v gôstih pri njegovem očetu. Opazovanje maloruskega življenja dalo mu je snovi za mnogo njegovih povestij.

Dokončavši svoje studije v Nêžinu, šel je z veliko nado v Petrograd. A sreča mu ni bila mila. Zato je ostavil carsko stolico in šel na potovanje. No, dospel je le do Lübecka in povrnil se zopet v Petrograd. Tu je dobil l. 1830 skromno službico v ministerstvu, katero je pa uže v prvem letu ostavil. Na to je dobil l. 1831 po prošnji Žukovskega mesto učitelja zgodovine na „Patriotičeskom institute“.*) Toda ne za uradnika, ne za učitelja ni se smatral sposobnim, zato je šel l. 1832 domov. L. 1834 postal je, zopet po prizadevanji Žukovskega, adjunkt profesorja občne zgodovine na vseučilišči v Petrogradu, poslej v Kijevu. Toda tudi tu ni bival dolgo, kajti uže l. 1835 je ostavil učiteljstvo in posvetil vse svoje moči književnemu delovanju. L. 1836 je potoval za granico, kjer je prežil večino svojega življenja, in sicer v Rimu. Živel je jako revno in nosil vse svoje premoženje s seboj v malem kovčegu. L. 1845 dali so mu za tri leta po 1000 rub. pokojnine. A kljub temu je bival vedno v revščini, ker je razdal ves denar drugim, sosebno

*) Ženski učni zavod, osnovan za otroke častnikov v spomin l. 1812.

beračem in drugim revežem. L. 1848 je potoval v Jeruzalem in vrnil se od tu v Rusijo, katere ni več ostavil. Tu se je vdal prenapeti pobožnosti, kar je seveda neugodno vplivalo na njegov um. Pogled za kulise pustnega življenja v letu 1852. zaval je pobožni duši njegovi hud udarec. Posledice za njegovo zdravje bile so take, da je moral vleči se in je tudi kmalu umrl, 21. februvarja (st. st.), l. 1852, v 43. letu svojega življenja.

* * *

Gogoljev ded, star mož, kateri je imel še živo v spominu cvet kazaške dobe, vplival je blagodejno s svojim pripovedovanjem in pesnimi na mladega Nikolaja. Iz hvaležnosti postavil mu je pisatelj trajen spomenik v svojih „Večerih na hutore“. A tudi oče pripovedoval je rad svojemu sinčeku zgodbe iz maloruskega življenja z maloruskim humorjem. Tako se je lepo razvila Gogolju fantazija v prvi mladosti. Še deček je začel pisati uže na gimnazijskih klopeh. Spisaval je tu s kolikor možno lepimi slikami ukrašen list „Zvezda“. V njem je bila razven drugih tudi povest Братя Твердиславичи. K gimnazijskim proizvodom spadajo tudi Гансъ Кюхельгартенъ in Нечто о Нѣжинѣ или дуракамъ законъ не писанъ. Kot gimnazijec bil je Gogolj v zasebnem življenji in vedenji jako šaljav, drugačen pa v pisateljivanji. Žaloihra Разбойники in balada Дѣя Рыбки sta jako ginljivi.

Prava pisateljska doba Gogoljeva se pa začenja šele s prihodom v Petrograd. Začel je to dobo z malimi povestmi iz maloruskega življenja, izda-

nimi l. 1831. z naslovom: Вечера на хуторѣ близѣ Дуканьки. Kot prva povest teh „Večerov“ izšel je l. 1830 Бассаврюкъ. Občinstvo jih je vsprejelo z velikim veseljem. V njih prehaja Gogolj od romantizma k realizmu in predstavlja mladeniški narodni humor, brez temne žalosti za njim, brez „smeha skozi solze“, kakor v zborniku povestic, nazvanim Миргородъ. V tem so povesti: Старосвѣтскіе помѣщики, Вій, Тарасъ Бульба in Повѣсть о томъ, какъ поссорились Иванъ Ивановичъ съ Иваномъ Никифоровичемъ. S temi povestmi se je slava pisateljeva še bolj razširila. Splošni naslov teh povestic kaže vse, kar je hotel pisatelj v njih izraziti. Hotel je pokazati, da značaje, katere riše v njih, je vzel doma, v Mirgorodskem okraju, da so te slike povzete iz maloruskega narodnega življenja. In baš radi tega so bile te povestice radostno vsprejete. Najbolj je ugajala njegova znamenita epopeja Тарасъ Бульба, katera je nasledek njegovega zanimanja s povestnico Malorusije.

Leta 1831. bila je natisnena glava zgodovinskega romana Гетманъ, potem Учитель из maloruske povesti Успѣхъ посольства in Страшный Кабанъ. Dalje zgodovinska razprava О торговлѣ Русскихъ въ концѣ XVI. и началѣ XVII. вѣка in Нѣсколько мыслей о преподаваніи дѣтямъ Географіи, katere je povzročilo njegovo poučevanje zgodovine v „Patriotičeskom institute“. L. 1834. je izdal Арабески in Миргородскія повѣсти. V ta čas spadajo tudi: Старосвѣтскіе помѣщики, Невскій проспектъ, Поездъ, Коляска, Шинель in vse komedije.

V tej dobi vplival je na Gogolja seosebno Puškin. To priznava pisatelj sam v svojej Авторская исповѣдь. Najboljša proizvoda njegova: Ревизоръ in Мертвыя души sta pod vplivom Puškina. Aprila l. 1836. predstavljalo se je v prvič v Petrogradu njegov „Revizor“, a bil je nepovoljno vsprejet. Vsled tega je potoval za granico, kjer je začel pisati l. 1837. svoje najznamenitejše delo — „Mrtve duše“.

Z „Mrtvimi dušami“ postal je N. V. Gogolj iz veselega, komičnega pisatelja — mistik in verski fanatik. Ona maloruska šaljivost njegova, katera daje njegovim spisom tako živahnost, izginila je povsem. Prvi del svojih „Mrtvih duš“ je izdal l. 1842. Občinstvo jih je radostno pozdravilo. Tudi „Revizorja“ začelo je sedaj vse hvaliti. A pisateljsko delovanje njegovo bilo je pri kraju. Misticizem njegov pokvaril je vse. Čutil je v sebi nekaj čeznaravni poklic: privajati vse ljudi na pravo pot in razjašnjevati vsem, kako se morajo braniti hudičevih skušnjav. Te misli je izrazil l. 1847. v Выбранныя мѣста изъ переписки съ друзьями. Drugi del „Mrtvih duš“ bil je deloma natisnen po njegovi smrti, ker je drugo sežgal. Toda ne le „Mrtve duše“, temveč tudi mnogo drugih spisov je vrgel v ogenj, ko ga je napala ona živčna bolezen.

Tako je končalo plodonošno književno delovanje znamenitega pisatelja v njegovej najlepši dobi življenja. Kar je storila pri Puškinu in Lermontovem sovražna kroglja, to je storil pri N. V. Gogolju — misticizem. (Dalje prih.)

V boj!

Daj, brat podaj rokó,
Da srce zvesto bo,
Na boj, na boj gremo!

Ne v boj krváv pestí,
Ni v boj, ki cvet morí,
Na boj, da svet žíví!

Za pravdo pevec poj,
Za pravdo vsakdo stoj,
Nikogar se ne boj!

Za svete pravde rast
Goreča, sveta strast,
Največja možu čast!

Dobroslav.

Ljubezen.

Iz srca si rojena
V njem imaš prestol svoj,
Rodovom vsem kraljuješ
Vse žar prešinja tvoj.

V naročaji imaš ti
Koprive s cvetjem vred,
A v kupi dragoceni
Pelin grenak in med.

Različne te darove
Zemljanom ti deliš,
Nekterim bridko tugo
A drugim raj pustiš.

Odkár na sveti prvo
Začelo bit' srcé,
Doklér ne bo dejano
Poslednje v grob zemlje.

M. P.

Glasnik.

Misli o „Sloven. Taborjih“. Čitajočemu nedavno zopet jednič Vošnjakovo knjižico, ki ima gornji naslov in je v nas malo da ne uže po polnem pozabljena, vrivalo se mi je vprašanje, zakaj dan danes ne napravljamo več taborov. Ali je zabranjeva vlada? Sedanja gotovo ne. — Nimamo-li ničesar več zahtevati? Ali smo mar uže toliko dosegli svojih prvotnih terjatev? V naših srednjih šolah začelo se je stoprav nekoliko dagniti, v uradih je še čisto malo storjenega. Kaj pa o zjedinjenji Slovencev? Ali je dosta, da prepuščamo ves posel politikovanja našim poslancem, sedečim v dunajski zbornici? Istina je sicer, da bi glas taborcev itak ne segel do dunajskega parlamenta. — A nekaj družega je! Saj se naši poslanci nimajo učiti na taborih, ne čisto novih zahtevanj

slušati, narobe, oni naj nam poučnejšo ljudstvo. In koliko pridobi množica recimo 10.000 ljudi o živej besedi, izrečenej z istinito gorečnostjo in navdušenostjo!

Dan današnji imamo jedino na Koroškem nekake lokalne tabore: shode slov. gospodarskega in političnega društva in razne veselice, zabavno-poučne shode i. t. d. družbe oz. podružnic sv. Cirila in Metoda. — Kako pa je na Kranjskem in drugod? Slovenska inteligencija, organizovana v „Slovenskem društvu“, je sedaj žal še premalo v dotiki s prostim ljudstvom, z maso našega naroda; drugo politično društvo — „katoliško“ — ima pač prav v tem prednost pred prvim. —

Poreče pa kdo: „Dan današnji nam več ni treba taborov. Razmere so povsem drugačne, politično življenje našega naroda se

je čisto spremenilo, kajti dosegli smo, dasi bore malo, vendar vsaj nekaj, in prav to nekaj bilo je takrat pereče vprašanje, za katero so se zanimale i širše plasti naroda (n. pr. ime „Slovenci“, „slovenski jezik“ i. t. d.). Sicer pa so bili tabori bezuspešni, kajti narod je slednjič uvidel, da kljub mnogim taborom in ogromnim podpisom (20.000) ničesar ne doseže — in tabori so zaspali.“ — Ti pomisleki se čujejo ali bi se utegnili čuti tu in tam proti oživljenju taborov. Takim ugovorom pripomnil bi jaz sledeče:

Da smo v dobi avstrijske ustave vsaj nekaj malega dosegli, je pač po polnem naravno. Ali pa smo tudi dosegli vse to, kar je bilo za časa taborov „pereče vprašanje“? Zjedinjena Slovenija, slovensko vseučilišče, višje deželno sodišče v Ljubljani itd., i. t. d.?! Kaj so takim temeljnim, bistvenim zahtevam nasproti — nekatere neznatne drobtinice? In mar nimamo dovolj važnih stvari, katere bi „zanimale i širše plasti naroda“? Da navedem le jedno bolj lokalno zadevo: nižji gimnazij v Kranji! — Dalje: iz tega, da so bili tabori morda bezuspešni — čisto bez koristi za narod gotovo niso bili —, še nikakor ne sledi, da nam jih ni treba, kajti ako smo kljub taborom dosegli tako malo, dosežemo brez njih gotovo še manj. Poglejmo na sever k bratom Čehom: tam prirejajo poslanci po vseh krajih češke domovine neprenehoma volilne shode — prave pravcate tabore. Pri teh shodih vzgajajo si narod, pred vsem prosto ljudstvo v tem, česar mu najprej in najbolj treba; ljudje se politično izobražujejo, navdušujejo, in to je vzrok, da ti je na Češkem vsak človek dobro poučen o vseh važnejših stvaréh političnega življenja, tako n. pr. umeje ti preprosti kmet ali delavec, kaj je državno pravo, husitezem i. t. d. — In kar bi bilo še posebne koristi in važnosti: tabori bi ubranili, da se ne bi lotila našega naroda apatija in bezbriznost. Prav to je — ali bi vsaj morala biti naloga voditeljev in parlamentarnih zastopnikov naroda, da ljudstvo poučujejo, oduševljajo in tako vèdejo k političnej zrelosti. (Ali se morda sedanji prvaki in voditelji uprav radi tega boje taborov?) Tudi

v tem so nam severni bratje sijajen vzgled. Pri nas ni navdušenja. Delovati moramo torej na to, da postane narod entuzijastičen za svoja prava.

Tedaj taborov nam še vedno treba. Zakaj jih torej ni? Ali so stroški preveliki, ali je to zadeva, nalagajoča za dlje časa neprenesljiv naroden davek? To so vprašanja, katera nam je premissljati.

Stroškov je gotovo precëj, uže zavozí se mnogo, kaj pa zapíje? Dà to, to! Tu treba odpomoči: bodimo trezni, bodimo varčni! — Zaradi voznine: sklicujmo male tabore, za okolico bližnjo; naj se vozijo samo govorniki, ako jih ni doma ali blizu, ljudstvo pa naj peš prihaja. — Pa radi pijače? Ej, to vprašanje treba staviti na vspored taborški! Razgovarjajmo se, kako je moči briniti pijančevanju med našim narodom. To je hvaležno vprašanje, tu treba nujnega premissljevanja, poduka in spodbujanja, to je problem, čegar rešitev je eminentne važnosti za narodno gospodarstvo. — Godbe ni treba, umetalnih ognjev tudi ne, mesto tega pa nam zapojó fantje domače narodne pesni. Kako lepa prilika se nudi, ljudstvu podati nekaj okusa o lepem in narodnem petji. — Ali je morda težko dobiti prikladnega prostora? Ah, beseda pod milim nebom, ali ni to pravo svetišče? — Ali je morebiti neugodno vreme zapreka? Saj se lahko tudi preloži. In ako bi imelo deževati, zakaj pa ne bi smeli iti v cerkev? Naj bodo govori pa bolj moralne in vzpodbudne vsebine. —

Na taborih so zahtevali slovensko višje učilišče v Ljubljani. Tako Costa, tako Razlag, še celo Ripšel na sevniškem taboru. Zakaj dandanes nimamo več te točke med svojimi zahtevami? —

Govornikov nam treba vzgojiti si. Kje je za to boljša prilika nego o taborih?

Najbolje mi ugaja — in menim, da je bilo to velike koristi —, da so se razpravljala lokalna vprašanja. Tako na sevniškem taboru vprašanje o savskem mostu (katero vprašanje je bilo glede potrebe takega mostú zanikano, ali ipak je l. 1876. most gradil ravno isti A. Lenček, kateri je imel največo zaslugo, da se je sevniški tabor sestal, ki

je pa ravno pred taborom obolel, morebiti slutivši nepovoljen odgovor o mostu. — Drugo lokalno vprašanje, na ormoškem taboru: o dravskem mostu, o posojilnici.

Koncem knjižice pravi dr. Vošnjak: „Enoglasno izrečena terjatev vseh (taborov) je zedinjena Slovenija. Le ta je temeljni kamen našemu blagostanju; zato jo bomo, kakor dozdej, terjali tudi za naprej in ne prenehali trkati, dokler se nam duri ne odpro.“ — To je dobro. Ali žalibog dan danes nihče več ne trka. Čuje se pa od od nasprotne strani bobnenje laške iredente, in mirno gledamo početje nemškega šulferajna in südmarke! Kaj pa mi Slovenci? Ali hočemo še dalje roke križem držati? Ali se ne bomo zopet znova vzdramili in navduševali se zopet na taborih, in to, kar bomo sklepali in sklenili, tudi počasi izvajali v dejanskem življenju.

Na delo torej, in kakor dr. Vošnjak sklepa knjižico „Slovenski Tabori“, tako i jaz te svoje misli z vsklikom:

Živela Slovenija!

V. M.

Vestnik.

Katoliška društva slovenskih vseučilišnikov naj se ustanove po resoluciji „slov. katol. shoda v Ljubljani“ na Dunaju in v Gradcu. — *Gospoda, ki nasprotuje slovenskim bralnim društvom in čitalnicam, — ki sovraži „Sokola“, — ki hoče uničiti vse, kar se slepo ne klanja njenemu oblastnemu gospodstvu, — ki zelo prepotrebno in prekorišno društvo sv. Cirila in Metoda sramoti in napada, — ta postavila se je tudi našima akad. društvoma sovražno nasproti. Kedar in kje zagrešili ste „Slovenija“ in „Triglava“ le najmanjšo stvar proti veri, — kedar in kje opovirali sta svoje ude v spolnaranji verskih dolžnostij? Gospoda pomislite naj, da imajo akademična društva vso drugo nalogo nego kaka pobožna bratorščina. — Zavračajo nas na Nence. Ne tajimo, da so tem pri mnogih tovariših protestantih in židih katoliške zaveze morda potrebne, nam zadostujejo naša društva v polni meri in v vsakem oziru. Sicer pa naj le skušajo ustanoviti svoja „katoliška“ akad. društva, morda*

pridobe tudi kakega člana, ki se bo iz kruho-borstva udal farizejstvu, — zavedna, akademično izobražena mladina štela si bo sedaj le še bolj kakor poprej v svojo dolžnost, okleniti se polnoštevno „Slovenija“, „Triglava“ in „Save“, kjer se bo še dalje navduševala za svoj rod in svoj jezik. —

Katoliški shod o slovenskih velikošolcih.

Na katoliškem shodu dne 30. avg. t. l. so bile obravnave v odseku za šolo najburnejše. O resolucijah je poročal prof. bogoslovja dr. Lesar in je nasvetoval gledé visokih šol sledeči dve resoluciji:

1. Ker ni upati, da bi se sedanje visoke šole kmalu preosnovale v verskem zmislu, ali da bi se ustanovljale nove državne visoke šole, osnovane na podlagi katoliške vere, podpirajo naj Slovenci društvo za ustanovitev svobodnega katoliškega vseučilišča v Solnem Gradcu, od katerega pričakujemo, da bode osnovalo nekaj slovenskih vseučilišnih stolic.

2. Katoliški shod priporoča, naj se ustanovita za slovenske visokošolce na Dunaju in v Gradcu posebni katoliški dijaški društvi po vzgledu Dunajske „Avstrije“ pod pokroviteljstvom odličnih slovenskih katoličanov.

Bodočemu vednostnemu društvu pa bodi skrb, v dogovoru s pokrovitelji imenovanih društev, za podporo slovenskim visokošolcem, oziroma ustanovitev potrebnih „zaveznišč“, v katerih naj bi se skrbelo za verskopravni napredek slovenske akademiške mladine ter vzbujalo v njej in množilo katoliško mišljenje in življenje. —

Poročevalec utemeljeval je prvo resolucijo s tem, da je Solnograd jako pripraven za katoliško univerzo, katere sedež je uže bil, — tudi zaradi lepe njegove lege. Nadalje obstoja tam uže 8 let društvo za ustanovo univerze, katero priporočajo avstrijski škofje. V Solnem Gradcu je upati, vsaj objubljeno je to (komu?), da se ustanove stolice za slovensko jezikoslovje in one za pravnike. Na Dunaju pa in v Gradcu si kaj jednacega poročevalec ne zna misliti! Sicer imamo uže v istih mestih stolice za slovensko jezikoslovje.

Vprašanje, o katerem razpravlja prva resolucija, ostane očitvidno še dolgo časa pereče.

K drugej resoluciji omenil je poročevalc, da dijaški društvi na Dunaji in v Gradci slovenskemu dijaštvu na vseučilišči ne zado-stujeta: „Slovenija“ in „Triglav“ slu-žita zgolj v zabavo. Konečno dodá še besedo o slovenskem razumništvu. Ono se namreč bojda jako ponaša, vender je ta ponos puhel, „ker se je najslabši duhovnik več učil, nego najbolj inteligentni v slovenskem razumništvu.“ — O naših akademičnih družtvih vemo, da delujejo marljivo v vsakem oziru in da je poročevalčevo menenje do cela ne-utemeljeno, ker ne pozna dijaških razmer od videnja, marveč le po slovesu iz svojih krogov. Odrekati mu je torej istinita sodba in oporekati takim krivim nazorom kar naj-odločnejše.

Umestno bi bilo pač, da bi bil tedaj dr. Pavlica posegel v poročevalčev govor in povedal resnico, kakor jo je poizvedel v je-seni za časa svojega bivanja na Dunaji in obljubil objaviti, da se pride v okom ne-pravim nazorom, katere je razširil mej dru-gimi po največ „Rimski katolik“.

Slovenski velikošolci na shodu sicer niso imeli zagovornika; vendar se sodba odličnih narodnih krogov nikakor ne vjema z ono poročevalca na katol. shodu in akad. družtva vsled té gotovo ne izgube nijednega svojih prijateljev. — Kar se tiče gorostasne domi-šljavosti poročevalčeve, katero prisojamo le še nekaterim njegovim najožjim somišlje-nikom; ni vredna resnega razmotrivanja. O nji velja znani narodni rek: „Lastna hvala se pod mizo valja.“

Slovensko ferijalno društvo „Sava“ je imelo v minolem meseci dva društvena shoda, jednega v Ljubljani, jednega pa v Kranji.

Dne 13. avg. zborovalo je ljubljansko okrožje na lepo okrašenem vrtu Zajčeve gostilne na rimski cesti. Prisotnih je bilo 31 članov in 5 gostov. Ob polu deveti uri na večer otvoril je upravnik stud. jur. V Ravnihar društveni shod, pozdravil navzoče, sosebno v obilem številu došle starešine in otvoril razgovor o notranjih okrožnih za-devah. Po jako živahnih razpravah se je sklenilo:

1. Obvezni pouk v borenji se uvede takoj;

2. Vsakemu članu je nositi oba društ-vena znaka;

3. Okrožne naklade plačuje vsak redni član 50 kr. na mesec, to je 3 gld. na leto!

4. Društven okrožni shod priredi se, ker v okrožji ni „zadrug“, po jednič na počit-niški mesec;

5. Najame se društvena soba skupaj z osrednjim upravnistvom. Vsaka stranka pla-čuje polovico najemnine.

Starešina drd. jur. J. Kušar nasvetuje resolucijo, da se sčasoma uvedejo i zurke mej društveno nošo, kar se vsprejme z odo-bravanjem.

Ob polu deseti uri zatvoril je upravnik okrožni zbor in naznanil pričetek „zabav-nega dela.“ Nato se je osnoval prosti „Jugo-slovanski stol“, kateremu je predsedoval g. drd. jur. Kušar, kontrapikoval pa g. dr. jur. K. Triller. Fiškuša bila sta g. dr. jur. V. Krisper, in dež. sod. svetnik v p. L. Ravnihar.

Vesela zabava se je unela in razplela v navdušenih napitnicah, dobro osoljenih šaljivicah in v krepkem zborovem petji. Po-vabljeni „ljublanski kvartet“ pa je v od-morih skrbel tudi za umetnostni vznos.

Ob 12. uri zaključil se je „stol“ in člani, ki so vstrajali polnoštevilno dotlej, razšli so se v manjše družbe po svojih željah. Večer je bil eleganten, izid vsekako dovoljen in obča želja okrožja je, da se zopet kmalu priredi okrožni shod. —

Dne 21. avgusta, o dijaški veselici v Kranji, obhajalo je gorenjsko okrožje svoj shod. Poleg številnih članov udeležilo se je shoda tudi precejšne število ljubljanskih članov.

Ob polu tretji uri popoldnevu zbralo se je 22 članov v bralni sobi kranjske či-talnice.

Upravnik stud. phil. J. Žilih otvoril je zborovanje, pozdravil starešine, ki so došli z društvenim trakom, in navel razgovor na notranje zadeve. Debate udeležili so se do malega vsi navzočniki in nato sklenili so-glasno:

1. V gorenjskem okrožji ustanové se tri zadruge: radovljjska, kranjska in loška;

2. Poverjeništvu v radovljiški zadrugi obdrži upravnik sam, v kranjski se izroči stud. techn. J. Omersi, v loški pa stud. phil. J. Kržišniku;

3. Okrožne naklade plačuje vsak redni član 1 glđ. na leto;

4. Po možnosti se pospešuje pouk v borenji;

5. Pred občnim zborom ima se okrožni zbor še jednič sniti.

Tedaj na shodu zbrani slovenski velikošolci sklenili so soglasno sledečo resolucijo:

„Slovenski velikošolci zbrani na shodu v Kranji priporočajo vsem ostalim tovarišem svojim in slovenskim abiturijentom, da se oklenejo v kar največjem številu obstoječih akademičnih in ferijalnega društva, ter spoznajo, da *sedaj obstoječa društva slovenski akademični mladini v vsakem oziru za slej zadoščajo* in da bi vsakoršna prisiljena ustanovitve novih društev z istim smotrom zanesla med njo nepotreben, umeten razkol.

Dunajsko podporno društvo in graško podporno zalogo za slovenske velikošolce zajedno vsemu slovenskemu svetu priporoča kar najtoplejše v podpiranje, da se jim omogoči biti po sebi zavetiščem slovenski mladeži v tujini.“ —

Ob 4. uri popoldnevu podali so se „Savani“ iz zbornice k vrtni veselici slovenskih višjegimnazijcev in jej polnoštevilno prisostovali. Istotako so se udeležili večerne predstave in plesa. —

K šoštanskej veselici „slovenskega pevskega društva“ podalo se je zastopstvo društva, obstoječe iz 10 članov, katero je kakor povsodi drugodi narod in razumnništvo veselo pozdravilo tudi ob tej priliki. —

„Sava“ se je mogočno ukoreninila v slovenskem narodu in iz vseh strani dohajajo jej pojavi zaupanja, obljubnosti, katero si pa hoče tudi „zaslužiti“.

Kakor iz okrožnice osrednjega upravnništva povzamemo, imajo novoustanovljene poverjeniške „zadruge“ biti najozjja vez v društvu. Obstoječe iz najmanj treh blizu skupaj bivajočih članov bodo delovale na oživiljenje dijaštva tudi v najoddaljenejših krajih domovine.

Na čelu zadrugam stoji ‚poverjenik‘, ki kot pristav upravnikov izvršuje mej tovariši vse upravniške posle in olajšuje tako upravniku vodstvo okrožja.

Zadruga se snide vsaj jednič na mesec k ‚pogovoru‘. Njej je seosebno paziti na pomnoženje dijaškega ugleda med narodom in skrbeti, da si pridobi izmej bivših tovarišev-součencev društvu podpornike, ‚stalne goste‘.

Dal Bog, da društvo klijе, raste, procvita, kakor do slej, tudi v bodoče!

Poverjeništvu „Save“ za na Dunaju bivajoče „Savane“ prevzel je g. drđ. jur. Ant. Furlan, c. k. ministerijalni uradnik.

„Sava“ napravi 17. sept. t. l. društven shod v Ljubljani za domače okrožje, dne 11. septembra pa shod za slovenjegoriško okrožje v Ormožu. — Kranjska zadruga je imela 2. sept. svoj prvi ‚pogovor‘ in zadružni večer. — Te dni razpošlje osrednje upravnništvo poslovnike vsem upravnikom. Vsak član dobi poslovnik za 35 kr., neudom se ne razdaja.

Odbor slovenskih bogoslovcev naših duhovnih semenišč, sestojč iz zastopnikov bogoslovskih društev v Gorici, Ljubljani in Mariboru in gg. prof. dr. Lampeta in dr. Pavlice, zboroval je dne 30. avgusta v Marjanišči. Poleg notranjih zaved stal je na dnevnem redu tudi pogovor o književni zvezi vseh slovenskih akademikov. Pročrtalo se je namreč, da se izda „album“ posvečen papežu Leon XIII. in katolišk velikošolsk list, bajé po vzgledu našega lista.

Pri albumu, kakor tudi pri novem listu naj bi sodelovali „lajiki“ in „kleriki“. Vse delo naj bi bilo skupno. Uredništvo bogoslovnega dela prevzel bi g. prof. dr. Lampe.

Če bode delo skupno, zakaj se niso povabili k posvetovanju tudi „lajiki“?

„Jahresbericht“ nižjega gimnazija izdalo je vodstvo v nemškem jeziku, kljub temu, da je učiteljstvo tega zavoda soglasno sklenilo, da se ima poročilo izdati v slovenščini, ter ravnateljčevim pomislekom nasproti prevzelo vso odgovornost za ta svoj ukrep. Na tem gimnaziju bilo je 386 dijakov, ki so vsi Slovenci, a vendar se je na tako

nečuven način prekoračil zakon. „Slovenski Narod“ dokazal je v izvrstnem članku nezakonitost tega ravnanja. „Po uplivu in napotku višje oblasti izdalo se je nemško izvestje — prezrlo se je interesovano občinstvo, prezrla utemeljena želja učiteljskega zbora in prestopil se je zakoniti predpis,“ da morajo biti šolska poročila pisana v učnem jeziku. — Tako ravnajo Slovenci, tako oni sami vrivajo tujščino in nepostavno prezirajo lastni svoj jezik. Kako morejo potem zahtevati, da bi tujec spoštoval njih jezik in mu priznal veljavo; tako počenjajo nasinci z našim narodom kljub neizmernim žrtvam, katere mora donašati v denarnem in krvnem davku!

Kongres moravsko-českikh dijakov dné 21. avg. t. l. izrekel se je za ustanovitev českega vseučilišča v Brnu; za energično skupno postopanje v vseh narodnostnih vprašanjih, za skupno organizacijo vsega slovanskega dijaštva; za proučevanje socijalnih in političnih vprašanj in za ustanovitev dijaških podpornih društev. — Shoda vdeležili so se mnogoštevilno gg. bogoslovci in se v vseh sklepih popolnoma vjemali s svojimi tovariši. Kleriki in lajki so si jedini v boju za narodne pravice; a pri nas? —

Razpusta slovaškega akad. društva „Tatran“ na Dunaji ministerstvo notranjih zadev ni potrdilo, marveč ugodilo je rekurzu uloženem po dr. Jan. Lenoču ter razveljavilo dotični razpustni odlok nižjeavstrijskega namestništva z dne 21. februara 1892, št. 3369. Živel! neustrašeni bratje Slovaki! Živel „Tatran redivivus“!

† **Vitez Rebhahn**, pl. Aspernbruck, prof. na dunajski tehniki, umrl je 30. avg. 1892.

Profesor Billroth, slavnoznani kirurg, slavil bođe letos 25letnico, kar deluje na dunajskem vseučilišču. Rodil se je l. 1829. na otoku Rujanu, sin protestantskega pastora; studiral je medicino v Greifswaldu, Göttingi in v Berlinu, bil je ondi nekoliko časa asistent pri slavnem Langenbecku. L. 1860. postal je profesor v Zürichu, 1867. na Dunaju. Pridobil si je kot kirurg slavno

ime, kot učitelj pa ljubezen in spoštovanje svojih učencev; a tudi v obče je zelo čislán in visoko spoštovan. Naš cesar odlikoval ga je ob raznih prilikah; dijaštvo pa mu bođe kakor uže tolikokrat, gotovo tudi ob tej priliki vnovič pokazalo svoje češčenje.

† **Josip Kržišnik** umrl je 2. sept. t. l. v Št. Lenartu pri Poljanah v svojem 29. letu. Bil je jako nadarjen, po gimnazijah vselej prvi odličnjak, l. 1883. dospelši na vseučilišče služil je kot jednoletni prostovoljec in ob jednom vpisal se v juridične studije, katerih pa pri raznih neprilikah v boju za obstanek ni mogel završiti pravočasno. Služboval je pri odvjetniku za koncipijenta. — Jetika prouzročila mu je smrt, tem hitreje, ker nikakor ni dosti pazil na svoje zdravje. Upal je, da v domovini ozdravi, — a našel je ondi prerani grob. V. m. p.

Slovenskim učiteljem, došlim za nekaj tednov v višji obrtni kurs na Dunaji, priredilo je slov. akad. društvo „Slovenija“ dné 13. avg. t. l. prijateljski večer v priljubljenih prostorih pri „Magistratu“. Vabilu odzvali so se polnoštevilno na Dunaji mej počitnicami ostali velikošolci in vsi učitelji privedši s seboj dva česka tovariša. Veselo družbo počastil je s svojim pohodom tudi g. dr. Matija Murko. Mej mnogimi drugimi omenjati je njegove napitnice bratskemu narodu, ki bođi glede zavednosti in vsepešnega, pravega slovanskega delovanja vzor našim idejam in naporom. Obče se je naglašala hvaležna naloga narodnega učitelja pri vzgojevanji mladine in probudi prostega naroda; velike važnosti je vzlasti v teh časih, ko odrekajo oni, ki bi bili v prvi vrsti temu poklicani in dolžni, učitelju sploh vso inteligenco in zmožnost, hoteč ga vsekako prisiliti, da hođi brezpogojno nečastno pot slepe privrženosti. Gospodje učitelji naj si ohranijo dobro v spominu besede, katere so sami naglaševali: „Le oni je takov, ki sam hoče!“

Pri glavnem delu, ki je obsezal vsestranske zanimivosti in se razvil v občo veselost, nabrala se je znatna vsota za družbo sv. Cirila in Metoda ter odposlala brzojavka zbranim slovanskim pevcem v Šoštanji.

Vsekako so gospodje učitelji uvideli, kako naudušenje in zanimanje za pravo narodno stvar vlada mej akademiki. Le združeno, odločno delovanje brez razločka stanu omogoči vspeh in narodni napredek, privede čas, ko se uresničitijo besede: Zora puca, bit' ée dana! —

Popravek. Kakor poizvemo, štel je „književni odsek“ ak. dr. „Slovenije“ koncem tečaja 14 članov, ker so mu po izstopu nekaterih pristopili drugi „Slovenijani“. Deloval je vspešno do konca tečaja. — Radi popravljamo s tem poročilo v 8. št. „Vesne“.

Književnost in umetnost.

† **Matija Majar** (Ziljski) umrl je v Zlati Prahi 31. junija t. l., kjer je živel od l. 1883. Rodil se je ta slavni slovanski mislitelj v Rožni dolini na Koroškem l. 1809. Bil je oduševljen Slovan v besedi in dejanji; in povečal je čast slovenskega imena med drugimi slovanskimi rodovi, kateri so ga vsi visoko cenili. O tem svedočijo sosebno česki listi, kateri so obširno poročali o njegovem življenji in delovanji. On je bil oduševljen za občeslovanski jezik, a pogrešil je toliko v tem svojem stremljenji pravo pot, da si je predstavljal občeslovanski jezik nekako mešanico iz raznih narečij. Dasi je teorija vsled skušenj napačna, je pa namen njegov tem več hvalevreden. Nagovarjal je Slovane, da bi vsprejeli cirilico in etimologiško pravopisje za skupno in prvo podlago občeslovanskemu jeziku. In baš v tem je njegova največa zasluga. Deloval in pisal je pokojnik mnogo. Izdajal je nekoliko časa list „Slavjan“, spisal „Rusko slovnico za Slovence“, „Pravila, kako izobraževati ilirsko narečje in u obče slavenski jezik“, „Узajemни правопис славянски, to je: uzajemna slovnica ali mluvnica slovanska“, „Sv. brata Ciril in Metod, slavjanska apostola“. Izgubila je

torej z njim Slovenija pridnega delovatelja, kateremu je gorko bilo srce za vseslovanstvo do groba, zato вечная ему память!

Avg. Harambašić, znani pesnik hrvatski, izdal je novo zbirko liričnih pesnij „Novenke“.

Listnica.

„Sava.“ Od poslanih pesnic so le uporabne: „Ptici“, „Večerni zvon“ in „Tvoje oči“. Priobčili jih bodemo o priliki. — Izdajstvo na Kosovem polji primerjati z Vašo izdano ljubeznijo, kakor tudi pevati:

„Solnce prej bo pot zgrešilo
Kot te nehal bom ljubiti jaz.“ —

kaže vendar nekoliko premalo ponižnosti. — Da je Ljubljana ponos vsem Slovencem, prijazno in lepo mesto o tem nikdo ne dvomi, vender pa se ji laskate preveč:

„Ti rajski vrt, ti zevzda jasna,
Ti žarni kras sveta! —

Igomir v L. Poslali ste nam težek kup proizvodov Vašega, vedno nemirnega, vedno mislečega in sanjajočega duha. Vaše geslo na prvi strani: „da revež sem — to dobro vem“ je kratko, a jedrnato; in še najbolje od vsega. —

G. B. K. v S. K. Na književne vesti vseh slovanskih rodov bodemo se po mogočnosti ozirali. — A težko nam je radi nedostatnega prostora podajati obširnih pregledov in kritik. Da bi list razširili brez povišanja naročnine, treba bi bilo podvojeno število naročnikov. Po mogočnosti in potrebi itak skrbimo za priloge. — Na zdar!

One gospode, ki nam izražajo želje in nasvete glede lista in vsebine, prosimo, naj mislijo na to, da imamo ozirati se na naš program in na ozke prostorne meje. — Vsem ustreči je težko, mnogokrat nemogoče, ker si nasprotujejo. Ako bi bilo treba uvesti kake spremembe, poprašali bodemo o tem svoje naročnike ter se potem ravnali po željah večine nam došlih izjav.

„VESNA“ izhaja po jedenkrat na mesec na celi poli ter stane za vse leto glđ. 1:50
Rokopise in dopise sprejema: Uredništvo „Vesne“ na Dunaji, Wien, VIII., Wickenburggasse, 12; naročnino Dragotin Hribar v Celji, Graška cesta, 1.